

Nr. 43.

Brasovu,

25. Septembre 1860.

GAZETA TRANSSILVANIEI.

Gazet'a si Fóiea esse regulata o data pe sepmestra, adeca: Martia. —

Pretialu loru este 'pe 1 anu 10 f., pe diumetate anu 5 f. austr. inla- intrulu Monarchiei.

Pentru tieri straine 7 f. 35 cr. pe 1 sem., si 14 f. 70 cr. pe 1 an. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD corespondinti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. austr.

Monarchia Austriaca.

Partea oficiosa.

Iubite Patriarcu Raia cic!

In rezolvarea petitionilor, care mi le ati adusu inainte Dta cu episcopulu din Temisióra, aplacidezu, ca se se tienu unu sinodu de episcopii gr. neunhi, care va avé a se consulta asupra negotielor generale ale besericei ei in Austria, si a mi substerne mie in privin'a acelora dorintiele intemieié bine pe canóne si propuseminte ei. Vóiea mea deosebi este, ca acestu sinodu, la care au a se chiama si episcopii gr. n. u. din Ardealu, Bucovina si Dalmatia, se se consulte despre aceea: cum ar si a se regula repórtele hierarchice, pentruca intr'unu modu cuviintiosu se se respecteze si trebuintele si interesele beseric. ale romanilor gr. n. uniti, si cu respectarea prescrierilor canonice se 'mi faca mie despre acésta propuner.

Asteptu, ca suptu decursu séu dupa sinodu, conformu cu prasea, te vei aduna cu episcopii din Aradu, Baciu, Carolstadiu, Buda, Pacrac, Temisióra si Versietiu si ve veti consulta la olalta, ca ce obiecte voru a se pertracta in congresulu ilirico-nationalu, care e a se conchiamu in scurtu, despre ceea ce mi se voru da mie potrivite propuseminte.

Imi reservezu a tramite pe Banulu meu de Croatia si Schiava. L. M C. de Sokcevic de comisariu alu meu la sinodu si 'lu voiu inaarcina, ca despre compunerea congresului acelui nationalu, prin care trebuie se se asecureze o representatiune ecuitabile si romanilor gr. n. uniti din diecesele Aradu, Temisióra si Versieti, dupa ce se va consulta cu Dta si cu episcopii dieceselor acelora, precum si cu unii barbati petrunditoru din ras'a romana, sa 'mi dea o opiniu'e bine cumpanita.

In totu casulu imbunatatirea starei preotimie, parochiele si regula parochieloru nedespribila de aceea, in diecesele acele, pentru care rescriptulu expicatoriu din 16. Iuliu 1779 are valóre legale, va avé a forma unu obiectu alu consultarei congresului nationalu.

Tocma pentru acésta eruirile privitóre aici, pentru a caroru puncere la cale Dta si episcopii se si provocara de catra ministrul meu de cultu si instructiune, voru si a se inteti, siindca conchiamarea congresului va si in parte conditiunata prin aceea, ca resultatele eruirilor acestora se si affa adunate.

La tienerea anuala a sinódeloru nu sta nemica in cale.

Dupace inse din referatulu ce mi s'a datu asupra petitionei Dta unu vediutu, cumca dorintiele si cererile creditiosiloru mei supusi serbi inca in congresulu nationalu iliricu tienutu in anulu 1790 in Temisióra, in privint'a privilegielor date natiunei serbesci dela antecesorii mei, s'au pertractatu pe largu, si s'au asternutu fericitului Imperiu Leopoldu II, resolutiunea inse definitiva urmata in lucrulu acesta inca nu s'a fostu publicatu; usia amu pusu eu la cale, ca se se intreprinda fora amanare lucrurile preliminari spre a se desluci cu temeu privilegiile acestea si, ca la acésta se se chieme si unu barbatu adaptu in obiectulu acesta din sinulu serbiloru gr. n. uniti.

Ce privesce la petitionea Dta, ca se se oprésca creditiosii besericu Dta, se nu se amagiésca prin midilóce neieritate a'si schimba credintia, apoi episcopii gr. n. u., esindu cumva la lumina de asemenea casuri, au a se intorce spre aperare in contra la deregatorie-mele.

Amu comisu, ca se se descopere serbiloru gr. n. u. locuitori in capitala si resiedint'a mea Viena, ca le e concesu a se impreuna in'to comuna parochiala. Indatace se va si formatu unu comitetu alu

acestei comune, se i se dea facultate a incepe o colectiune de contribuiri libere spre redicarea unei beserice, precum si a unei case parochiale si scolare, in totu cuprinsulu imperiului, voiu mai si si eu aplecatu a face, ca se li se dea unu locu de claditu, in care privintia comun'a isi va indrepta rugamintea sa ministrului meu de interne spre pertracare corespondiatore.

In urma voiu ingrijii, ca in dicasteriulu meu de instant'a cea mai inalta, care e insarcinatu cu tractarea afacerilor besericei gr. n. u., se se impiege si unu insu ce se tiene de beseric'a acésta.

La celealte cereri propuse mie va urma resolutiunea mea, indatate se voru fini pertractarile incepute asuprale.

(Dupa „W. Z.“)

FRANZ JOSEPH m. p.

Partea neoficiosa.

TRANSILVANIA.

Vorbirea Escel. Sale D. episcopu bar. de Siaguna tienuta cu ocasiunea desbaterilor de principiu in senatulu imp.

Insemnatatea objetului ce se afla la ordinulu dilei in privintia unui viitoru mai sericitu alu monarchiei, me indémna si pre mine, cu privire la relatiunile nóstre generale, a'mi descoperi convictiunea chiaru, respicatu si simplu in urmatórele:

De punctu de plecare alu opinionei mele 'mi iau manifestulu imperatescu din 15. Iulie 1859, carele intre altele enuntia popórelor: ca binele inleuntru si puterea inafara a Austriei se va putea stabili prin cuviinciósa desvoltare a puterilor ei celor avute spirituale si materiale, precum si prin cuviinciósa imbunatatire a legislatiune si administratiunei.

Acésta pre'a'nalta vointia se descópere si mai decisivu in prean. rescriptu imperialu din 19. Aprilie a. c., carele suna astfelui: ca principiu de administrarea proprie, prin adunantie comunale, cercuale si comitatense s'a prefeturale, ce este a se introduce in tóte tierile de coroana, se va efectua prin dietele de tiéra si comitetele acestora.

Escelentia Sa D. ministru presiedinte contele de Rechberg, binovo a se dechiara in senatulu imper. in siedintia din 11-lea l. c. intr'acolo, ca principiele si sistema, care au de a servi ministeriului Maiest. Sale de indreptariu, si pre care acelasiu ministeriu 'si tiene datorie ale si duce in deplinire, se afla insemnat in acele ordinatiuni preanalte atinse de mine mai insusu.

Fatia cu acésta stare a lucrului, si cu privire la tréba bugetelor pertractata, potu dice, mai intr'o consimtire, nu potu a nu me dechiar a intr'acolo, ca eu in privintia unui viitoru mai prosperatoriu alu monarchiei nu me potu lasa in nici o cuestiune de principii, ci voiu si trebuie sa me restringu numai pre lenga aratarea aceloru momente principale, pre care eu le aslu statata de momentóse, incat u me sfiseu a afirma, ca fara de a loru pazire o realisare a principieloru posibile si a sistemului celui nou introducandu, ajungerea scopului prefigtu, adeca binele in leuntru, si puterea in afara a monarchiei, pre cum si imbunatatirea in legislatiune si in administratiune nu sunt eu putintia, si nu se potu stabili cu duraveritate.

Acete momente principale sunt urmatórele :

1. Unitatea Monarchiei cu atributile hotarinde de Maiestatea Sa.

2. Darea constitutiunilor de tiéra corespondietore pentru autonomia tierilor de coróna.

3. Egala indreptatire a tuturor natiunilor crescine si valórea limbelorloru loru la tóte diregatoriele.

4. Asiediarea religiunilor crescine intr'o stare egala atat u catre
olalta, cat si fatia cu statul.

**5. Înapoierea fondurilor bisericescî, scolare si a altoru funda-
tiuni evlaviôse, respectivelor representanții bisericescî.**

6. Asigurarea asiediamintelor de invetiamentu confesionalu in privintia caracterului loru confesionalu, si a limbei nationale.

7. Sprijinirea loială din vîstieria statului a scopurilor bisericești și scolare pentru fiecare religiune crescine.

8. Inaintarea sciintelor, a industriei si a fiecarui ramur de comerciu si de castiguri, si libertatea presei intre marginile legale.

9. Mesurarea contributiunii de pamant după impreguiările locale aieve, și îndreptarea valutei; și în sfersitu.

10. Asediarea in servitiul statului a barbatilor qualificati din
tote confesiunile si nationile crescine pre la tote diregatoriele nu nu-
mai in tierile respective, ci si in centru.

In legatura cu parerile mele descoperite aci nu potu a nu aduce la cunoșcintia în. senatului imperialu convictiunea mea și în privinția unității monarhiei, a individualității istorico-politice a tierilor singuratic, și în sfersitul a încopcierei legislației celei noi cu instituțiile și drepturile de mai nainte.

In priviutia unitatei monarhiei dicu : ca popoarele Austriei, de si se tienu de deosebite nationalitati si confesiuni, totusi sunt petrunse tote de una si aceeasi credintia politica in priviutia unitatei monarhiei. Cum trebue unitates acesta se fie intocmita in forma sa regala, credu, ca poti otari numai puterea suverana, pentru ca acesta unitate se devina dintr-o afirmatiune negativa, va se dica, dintr-o necesitate politica o individualitate istorico-politica.

Eu asiu cutedia a dice, ca unitatea monarhiei au ajunsu deja a fi o individualitate istorico-politica, ce se vede de acolo, ca positiunea monarhiei fatia cu diplomația européna este aceea a unei puteri mari, ce nu ar putea avea locu, déca aceeasi nu ar fi o individualitate istorico-politica.

Ce se atinge mai incolo de individualitatea politico-istorica a tinerilor singuratic, asiu dori, ca prin acesta sa nu se intieléga numai insemnarea granitilor teritoriale ale singuraticelor tieri, ci si egala indreptatire si egala indatorire a tuturor factorilor sociali si organici, ajunsi deja la valore, carii se cuprindu intre marginile individualitatii istorico-politice a unei tieri; pentru ca sunt convinsu, ca numai astia va putea prospera individualitatea istorico-politica a unei tieri, si se va putea promova totuodata si interesulu unitatei monarhiei.

Ce se atinge în sfersitu de incopcierea legislației celei nove de instituțiile și drepturile cele vechi, mi dau parerea mea într-acolo, ca aicea nu poate fi vorba despre chipulu și modulu, și despre măsura după care să se incopieze legile cele nove de instituțiile și drepturile cele vechi, ci ca prin aceasta se exprima numai dorinția și convicțiunea aceea, că aceea din legislația veche, catre care are omulu o pietate săresicare, și se poate uni prea lesne cu legislația nouă, și se potrivesce cu relațiunile cele nouă, pentru aceea, pentru că au statutu și mai uainte, să nu se treacă cu vederea și să nu se lase neînțrebuitiati.

Eu trebuie se marturisescu lamuritul, ca institutiunile si relatiunile de dreptu, cele primitive si cardinale, ale Ungariei si ale Ardealului sunt pentru natiunea romana de unu interesu forte mare. Natiunea romana este in adeveru cea dintei natiune, carea incheia cu beliducele magiarilor, Tu h u t u , in véculu alu 9-lea legamentul politicu de impretinire si de o patria comună; de aci apoi cuventul celu totudeauna mare alu regelui s. Stefanu: regnum unius linguae imbecille est et fragile (remnul unei limbi e debilu si neputinciosu); de aci apoi titulatura tierii: Universitas Regnicolarum Hungarorum et Valachorum (Universitatea locuitorilor tierii, a magiarilor si a romanilor). La timpurile acestea intr'adeveru patriotice voiesc a'mi arunca privirea satia cu votulu majoritateli, eara asupra legislatiunei celei mai tardie, carea cuesta in Transilvania pene la an. 1848, 'mi tragu velulu uitarii, caci aceeasi, legislatiune, au fostu apasatore numai pentru romani ci si pentru magari, si se inchina numai sistemei feudale si intereselor aristocratiei. Imi incheiu cuventul meu ca acea convictiune, ca Ddieu va darui Domnului si Imperatului nostru, stralucitei sale dinastii si poporeloru sale si in viitoru ceresca binecuventare, si ii va impartasi de unu viitoru mai fericitoriu, caci carele 'si pune incredintarea in Ddieu, pe acela nu'l parasesce Domnul!“ —

Memorandulu senatorului imperialu Andreiu de Mocioni, datu Maiestateli Sale.

„O. d. P.“ ғн adasçылъ ла Nr. 274 не дашпәртъшеште атътѣк вважитареа D. сен. имп. A. de Мочони, үңгىръ ғн зилеле Ьаптиѣ де principio, кътѣ ши memopandылъ, не кәре'лъ dede Mai. Сале, дитрэ аперареа дрептврідоръ егаль але пәніздеи ғн цепере ши а

Бънатвлѣ дп спечie. Memopandvlѣ dovedeши къ аргументе ис-
торiе, къ Бънатвлѣ а фостѣ шi вреа се фiѣ провiцiѣ de cine, о
individuалитате полiтiкъ, шi пiч de към дiпрезпать къ Унгарia.
Давъ ачестъ dedvчere исторiкъ бiне дiптетеiatъ (не каре о вомъ
дiппъртъшi dimprezпъ къ амптита кважитаре дп Nr. вiitorи дп
тотъ квпрiпсълѣ лоръ) memopandvlѣ прочедe mai departe аша:

Аша, прекът е арътатъ din историе, към които автопомил Бънчуков се поче ръдика първи о опъсъчено дългите си, токма аша ворбескъ айчъ ши теригелс рашанилоръ ши а ле скръбеноръ.

Романії ші сърбії, департе ка съ се фіе реквлатѣ вреодатъ
и п контра касеи Domnіtóре, dap' чеi д'ѣтъ тѣ ѧпкъ съпѣ
рецеiе Ladislausъ Постхвтъл љші къштігаръ астфелів de теріе
кътръ преапалтъл тропъ, ѧпкътѣ рецеiе Ladislausъ Постхвтъл
се афъ тотіватѣ а ле ѧпкредінда ѧп реквноштінда теріеторъ
лоръ ціпктіріле Dѹпѣреi, формъндъле ѧптр'о ліпів конфініаръ, пе
лъпгъ прівілеiе deoceсeїte. Щвеле расе ѧпто ѿ аѣ dobeditъ

пріп Фапте кредінца са преапълдатеі постре касе днпперѣшті
свпѣ Мпператвлѣ Каролѣ алѣ VI-ле дн контра тврчілорѣ — свпѣ
глоріосвлѣ рецімѣ алѣ Mariei Тересіє дн ресбоівлѣ de 7 анї —
ші свпѣ Мпператвлѣ Фрапчіскѣ de глоріось адѣчере амінте дн
ресбоівлѣ Фрѣпкѣ, ші ачѣста кѣ totѣ devoutъшпптвѣ. Къче, лъ-
сѣндѣ ла о парте реціментеле де грѣпідарі ротані ші сѣрбї,
карї дн орче тімпѣ ші кѣ totѣ окасіоне аѣ datѣ челе таї стрѣ-
льчите довезі de кредінца ші аліпіреа са кѣтрѣ преапалтвлѣ троівѣ,
ротъпїї ші сѣрбї дн трѹпеле de линіе аша пътіте впгврешті ші
аѣ dobedirѣ кредінца ті промтітіздінеа са дѣ жертфіре; din кавсъ
кѣ, днптрѣ ачестеа аша пътіте трѹпе впгврешті de линіе нѣ пъті
магіарїї, чі ші челеалте попорѣ але Ծпгаріеї ші але аша пъті-
телорѣ цѣрї апексате, пріп ყртаре ші ротъпїї ші сѣрбї аѣ кон-
дуптатѣ дн пропорціонеа пътервлѣ свфлетелорѣ. — Deчі déка дн
memорателе ресбоіе, ачелѣ devoutъшпптвѣ ші ізвіре de а сакріфіка
din партеа Ծпгаріеї а фостѣ впѣ терітѣ, ачелаш нѣ а фостѣ пъті
алѣ magіарілорѣ, чі ші алѣ челорѣлalte попорѣ din Ծпгаріа ші din
цѣрїле апексате; deчі déкѣ есте, ка ачеле терітѣ съ ажигиѣ ла
брешкаре valóre, атвпчї ყртѣзѣ de cine, кѣткѣ се квіне, ка din
ачелеаш нѣ пъті magіарілорѣ, чі ші челорѣлalte попорѣ, каре аѣ
конфѣптвїтѣ ла кѣштігарае лорѣ съ лі се фактъ парте, кѣ атѣтѣ
таї вѣртосѣ, кѣчї, челеалте попорѣ днптрекѣ кѣ пътервлѣ департе-
не паціонеа magіарѣ; earѣ apoї престе ачѣста попорвлѣ magіарѣ
а есконтатѣ ші пъпь акѣт totѣ глоріа ші totѣ фолосыѣ практікѣ
адѣ ачелорѣ терітѣ пъті пептру cine.

Май фиколо ей нз вреаѣ се адѣкѣ амінте ачев спокъ нено-
рочітъ din anii 1848—1849, ла каре окасіоне ротънї ші сѣрбії
жші рѣдікаръ тонгменте de кредінцъ кѣтъ преаполтвѣдѣ тропѣ
ші кѣ пѣраиѣ de съпелѣ лорѣ жші рекъштігаръ, чеї de тѣтѣ
векіле лорѣ фрептѣрі ла автопомія Бѣнатвлѣ, — еарѣ ачешті din
вртъ жші добѣндірѣ векіле лорѣ претенсіонї ла о Boisodin
еїрбескъ.

Респектеле націонале ші adminіstratіve пептрэ аутопомія
Бънатвлі ші a Boibodineі сжревешті съпт атѣтѣ de бътътбре ма-
окі, фікътѣ еў азъ de прікосч а ле таї еншера пе ачееаші.
Пептрака тотышісе фачетѣ дествлѣ ші ѣп ачестъ прівіпцъ, пътъ
потѣ контені de a пъ атіпце, кумкъ, дспъче ѣп. гъбернѣ а ші
Фъкътѣ брещкаре паші пептрака дптродвчереа пъблічітцій проchede-
реі вербале ші а знеі спечіе de аутопомія пептрака тóте попоръле
фъръ діферіпцъ, апоі есте дпведендератѣ, кумкъ інтересвлѣ Бънатв-
лі ші алѣ Boibodineі сжревешті ѣп ачестъ прівіпцъ пъ пътai пъ
пóте допі зпіреа къ Ѣнгарія, чі токма din контръ веде, къ аче-
еаші ар сі къ тотвлѣ песяферітъ, din какъсъ къ пъблічітатеа, про-
чесвра вербалъ ші гъбернѣлѣ аутопомія дптрэ адевъратвлѣ дпде-
лесѣ алѣ къвжптвлї пічідекът пъ се пóте къзета дптр'алтъ лімѣ,
декътѣ пътai дптрэ а попорвлї; тагиарї din контръ пъ дореск
алтѣчева, декътѣ пътai, ка престе тотѣ, пъпъ зnde се дптіндѣ
mezrinele Ѣнгаріе, къ adminістръчкпеа йорѣ съ дптродвкъ ші
лімѣа йорѣ; пептрак ачееа пъ пречепѣ еў, кът ѣп Бънатѣ, зnde
попоръчкпеа конотъ таї вѣртосч din рошпні ші ѣп пътєрѣ таї
мікѣ din сжрѣ ші церташі, — кът ші ѣп Boibodina сжревеаскъ,
зnde сжрѣ съпт таї пътєроши, с'ар пътё жгстіфіка дптродвчереа
знеі adminістръчкпі тагиаре, кът ші дпшика къ егалітатеа de
дреңтврі прокізматѣ de кътръ преапалтвлѣ тропѣ кътръ по-
коаръ.

О асеменеа ерօրե ար ոյտր ուժիւթիւնը առ
Բъпатէ շի Bojvodina սկրեսկъ, ար քրցիւ որի աչեստա լուալն
գվերով գրչութիւն առ կոփքսիւնի ուժիւթիւնը առ լուալն սպեսու
administրъչովի, պետրքէ, քրքու D. սեն. імпер. de Mailat օբ-
օբսրասու ֆորտ լուալն ուժիւթիւնը, ունի զոյ գվերով ու էստ ասա սկզբն
կա աչեա, ու ար ա ֆաշ է ուժիւթիւնը, որի սրբար գվերով ու էստ ասա սկզբն
շել տայ սիւթիւնը էստ աչեա, սկզբն կար ութիւն շել տայ մար ու սրբար
ու սկզբն էստ տայ մար ու սրբար.

Дечі Маіестатеа Востръ ч. р. апостолікъ, лгъндъ ти коні-
деръчнє історія Българії терітеле рошъпіоръ ші але сърви-

лоръ, националитетите амбасоръ попоръ, прпн земаре ши прпнчпівът егалитът де дрептъръ пропозиціята де кътъ Маестата Востръ ч. р. апостоликъ пептъръ тъто попоаръле, кътъ ши прпндъш за адміністъръчната фундаментъ а цървъ де коронъ Бъннатъ ши Воиводина сърбескъ, възлъ дндратъ а ле дрътица да о цървъ де коронъ автономъ, апои, днръче дропнде ютълоръ ачесторъ по-поръ се манифестът пекрматъ пептъръ съсципереа автономиетъ ачестеи цървъ де коронъ лтн цин де а мяа даторицъ, ка темеирилъ съсът читате съ ле съптигеръ Mai. Востръ ч. р. апостоличе, днрътъ тъто съптигеръ ши кътъ ачеса преа утлітъ ръгътътъ, ка пе ачелеш съ въ дндратъ а ле ляа дн преаградибъсъ консайдеръчнене кътътъ таи въртосъ, кътъ прпн о алексаре а Бъннатъ ши а Воиводине сърбескъ ла Унгария, ротънъ ши сърбъ ар девене съв-ординаціи падівні маріаре, къндъ din контъръ Маест. Востръ ч. р. апои. токма ши дн преапалтъ Востръ къвжпътъ кътъ сенатъ империалъ де акътъ аді білевоитъ а пропозиція пептъръ тъто попо-ръле ши цървъ егаль протекціоне, кътъ ши егаль дрептъръ ши да-торицъ дн конкордъ фръческъ.

Sibiu, 6. Octobre n. Comisiunea filologica romana a tienutu pene acum patru siedintie formale, lungi si seriose, cum si doue preliminarii; se crede ca va mai avea trebuintia de altele doue, pentru ca nu numai se lamurăsca acele principie, dupa care va fi se se reguleze o ortografie pe catu inlesnitore, pe atatu si comesurata la cerintele strinse a le sciintie i. Se aude, ca toti membrii comisiunii suntu multu mai aplecati a priimi principiul etimologicu, carele este conservatoru alu limbei, eara nu pe celu foneticu, carele este de o natura destructiva. Se voru mai delatura anca si alte greutati din limba, se intielege insa, ca acestea inlesniri voru si numai pentru aceia, caror nu le va fi lene a si invatia si gramatica limbei loru nationale. —

Sibiu, 8. Octobre. Comisiunea filologica sia incheietu lucar- rile sale, si precum audimu, cu unu resultatu forte placutu, pe catu adica unu asemenea resultatu se poate asteptă dela o comisiune ce sa ocupatu cu deslegarea respectivei probleme numai in 6 siedintie formale si in doue preliminarii, eara nu dela o societate literaria per- manenta. —

Ci despre tъte acestea in altu Nr. mai pe largu. —

Berza, 16. Septembre. Pe catu ne spariaseramu mai de cu primavera ca vomu ave unu anu reu si nefructuosu, pe atatu ne bu- curamу acum de manusitatea lui. Granlu frumosu, orzulu si ovesulu cu inbelsugare, cucurudiu celu mai frumosu si coptu bine; pome de tota plas'a cu indestulare, viile rodite ca nici candu, si struguriu in- tregi si sanatosi dau sperantie de vinu multu si banu; numai verzele (curechiulu) si cartofii putrediescu forte. Cu unu cuventu anulu ace- sta pe Crisiulu nostru celu Albu ilu putem numera intre cei mai ro- diti. „Primavera amarita, vera ostenita si tómna cu voia buna“, — Cantarile prof. Davidu: „Mergundu mergea si plangea aruncandu se- mintiele sale, si venindu voru veni cu bucurie luandu manunchiele sale“ se imilinescu si pe la noi in totu respectulu. —

In partile nóstre inse nu este omu care se nu sie jacutu de friguri, care inca domnescu si su molipsitore. Bolnavulu e supusu la ver- sare si scursore (ordinare) unu ramu de colera; inse nu secera vi- eti ca acésta, ci dupa 2—3 septemanii incetéza. Vitele cornute inca patimescu de durerea de gura si de picior, eara cele cuventa- tore de frigurile viitorului manecatoriu. —

Cronica straina

ЦЕАРА РОМЪНІЕАСКЪ ши МОЛДАВІА.

Галацъ, 6. Октобре n. Алалтъєрі піекъ Днпкътъ Са Domnulъ Прпчпателоръ впіте днпре връръ ши білекважпътъръ еп- тъсіастічес, кътъ Константинополе. Din Galați se dñtbarкъ пе вапорвлъ французескъ „Taurus“ пътъ ла Сліна, unde se reї- баркъ пе о корабе търческъ кътъ Стамбулъ, фіндъ прпітъ де комікарілъ Нордъ Кіамілъ Беїв. Днainte de піекаре Domnulъ se adnacserъ о тълдиме de амплюаціи петрекътърі дн Galați, прекътъ ши minicрії, карі la сосиреа Domnulъ аіч търіръ сер- бътъръеска ачестъ плекаре; філь къ съкчесъ ферічітъръ de аштеп- търъле цървъоръ, днпръ а къроръ какъ се фаче ачестъ къль- торіе. —

Офанделе пептъръ днпрѣтътъръ де статъ къргъ тереѣ ши днкъ камъ тотъ пе врта цеперосітъціи тълтора, карі дндеинъ къ ексемпляръ амессралъ стърілоръ сале. Е трієтъ днкъ, къндъ чеи къ тійле пе контрѣхескъ пітъи не атъта, ла кътъ се потъ дн- копда чеи адвевраціи патріодъ днсе съпіръ ла тіжлоче; впітъ ка ачеса маи біне н'ар да nemika къ пітъи дндерътпіческъ пе чеи маи пвдінъ днделенінъ; філь зісъ дн цепераръ. —

Бгкврещті, ла Слптьшпія тікъ, 1860. (Лпкоеіоре din Nр. трак. din „Пѣк.“)

1848 ші патріоції.

Il n'y a que nous et nos amis qui avons de l'esprit.

Дела ре'птбрчера еміграціilorъ ротънъ дн цървъ, ам възтъ впітъ дн пітъръ де апелпіссії свъптиаці фъкъндъ топополъ де патріо- тістъ, паззлндъссе ка тартіръ аі лібертъці, ка сінгвріи фпндаторі аі едіфічілътъ падіонолъ, че с'а ръдікатъ ла 24. Іанвар. 1859. — Къдъва егоісті ексклесіві каріл пе воескъ ка ші алдіи съ аівъ те- ріе ші капачітъці, — каріл пе воескъ ка ші алдіи съ лвкреде пептъръ цървъ, ші съ аівъ дрептълъ de a'i фаче біне.

„Donnons à cette baraque écroulée le dernier coup de massue.“

Днпъ претепдія domniei лоръ пітъи чіпчі шасо ротънъ ка- ріл аі фостъ еміграці дн Парісъ, аі івбітъ Ротънія, а скъ- пат'о din пефферічіріле ші хмілареа трекутълъ, ші а десвълітъ патріотістъ.

Съ скжрштъ одатъ къ ачестъ комедіе, — ші съ ппнепъ ппкътъріле пе і.

Съ ворбітъ пе фадъ, ші лътврітъ, ші съ deckoperітъ къ тътъ ачестъ ешафодаціи де патріотістъ се ресстъ дн ворбе лате ші фапте пздіне.

Канії ачелі пітънъ de апелпіссії свъптиаці свптъ Domnii K. A. Rosetъ, — D. Брѣтіанъ, — I. Брѣтіанъ, — ші Nikolaе Голескъ.

„N maі Domnialorъ а фъкътъ пе 1848.

„N maі Длоръ аі фостъ тартіръ політічі.

„N maі Длоръ аі скъпатъ църа.

„N maі чіпчі шасе еміграці din Парісъ аі фостъ патріодъ, лібералъ, ші білевоіторъ пептъръ патріе. — Чеімалдъ свпт тоці въп- зъторі.“

Еать че ръкескъ Domnialorъ.

Съ диктътъ.

1848: Исторія ачеста пе есте аша depapre de пои, днкътъ съ пе о квпштетъ тоці къдъ трътъ, ші къдъ неамъ інтересатъ де евеніментеле політічес. — Xo Domnialor! — пе 1848 пе 'лъ аі фъкътъ Двбостръ сінгврі; Канії тішкъреи де атвпчі ераш Dnii Nіkія Бълческъ (ръпітъ де о търте дъреросъ пе църтъръ стреіне). Алекс Голескъ (Аръпілъ), Ion Гіка, ръпосатълъ дн політікъ Ioan Eliad (Drmenezъ съї ерте грешале), Ioan Кътпінеанъ ші чеі- ладі; — ла тішкъре dela 1848 аі лвтъ парте Ioan Бъль- чеанъ, Телъ, D. Боліпгінеанъ, Magiervlъ, Neñiшоръ, колонелъ Голескъ, Ioan Boineeskъ ші чеіладі; — тотъ че ера ротънъ, авеа о інітъ де ротънъ, ші поседеа сімімінте де ротънъ. — Тоді омениі пе каріл Domnialorъ дн есклесдъ астъзі din ліста патріо- цілоръ ші а лібераторилоръ църеі, — ка съ le рътже тътъ гло- рія пітъи domnialorъ; — тоді омениі къроръ domnialorъ аі арп- катъ дн фадъ інжъріа, каломпіа, дефътмареа, акзъріле челе маи петревніче.

Къ че дрепт аі топополісатъ domnialorъ пе 1848? — пеп- търъ че ачестъ есклесівістъ недрептъ? — каре свпт квінтеле пептъръ каре domnialorъ дн есклесдъ о гло- рія ла каре пе тотъ de одатъ о парте маи днсемнатъ декътъ а Длоръ Ion Гіка, A. Голескъ пегръ, Бъльческъ, Аленкоандрі, Боліпгінеанъ, Zane, Когълпіческъ, Boineeskъ, — пептъръ че ле арпкъ каломпіа дн фадъ, — ші пе респектъ пічі кіаръ г'орія лоръ літераръ, — гло- рія каре се респектъ дн тътъ цървіле.

„Voulez-vous être libres? — apprenez d'abord à être justes.“

Dap' domnialorъ пе воескъ съ фіе лібері, пептъръ пе воескъ де локъ ші къ пічі впітъ кіпъ съ фіе жвсті.

Мартіръ політічі. — Каре леа фостъ тартірістъ? — Dn K. Roset авеа о авере а са, — ші о пръвъліе, — Domnii Brѣ- тіені аі автъ стареа domnialorъ, ші пе і леа конфіскатъ пімені; — афаръ де ачеста а прпітъ съвскріпціи пегъсторешті ші па- тристічес, дела чеи пе каріл дн врътъ дн ақза, дн дефътма, дн атака дн кандидатъра лоръ ла депатадіе, пептъръ рекъпощтінда е о сарчіпъ греа, ші е маи сінгвръ съ о сквтъре чіпева. — А фостъ п'л днкісопрі? — църа ші падіа п'л пічі впітъ аместекъ дн сочіетъціле секрете, дн конспірації, — пічі пе е пімені даторъ пічі о рекъпощтінъ пептъръ ачеста. — Днделенітъ съ пе ворбескъ чіпева ка тартіръ, de Телъ, de Magiervlъ, de Neñiшоръ, de Cepriadъ, каріл трътіа din mizepie ші din прівадіві. — Еар' пе омениі каріл се 'пвівіа дн еспла-воатъръ ші съвскріпціи, ші о- мениі каріл авеаіш аверіле лоръ.

„N maі чіпчі шасе еміграці каріл аі фостъ дн Парісъ аі лвкратъ пептъръ цървъ, ші аі контрівітъ пептъръ біеле еі?“ — D. Dimitrie Brѣtіанъ а прпітъ ла Парісъ ле 20820, din каріл 9820 одатъ, 10940 алтъ датъ; — бапі прпітіи къ кіаръ съвскріпціеа са дела ротънъ еміграці ші ціпвці ла Брюса, дн врта апелъві де пронагандъ ші прокламаціе а ротънълъ din Парісъ, каре лі с'а комюнікатъ de Dn I. Гіка, — 5727 ле 10940 датъ пептъръ пвбликъръ печесарі дн каса ротънъ, — ші дн скріпбреа прп

каре апенцъ пріїміре ачестеі съме Domnul Dimitrie Brătianu ші Domnul Grigorie Perelă *) секретарулă ачестеі комісіоні зіче астфелъ.

„№ пътетъ съфіори французъ Фъръ а еспріма ачі сінчера постръ адміністраціоне пептръ сакріфіціюе че ачі Фъктулъ, ші фачеі пекспонітъ, пептръ съпта постръ какоъ. — шч.

Кътъ есте денарте літваціялъ domniei лоръ д'атвні, де літваціялъ длоръ de azil, атвні Ion Giica, Alekz Goleasca Negru, I. Бъльчевану, Александру, Болігінеану, Zane шч., ераш патріош; ші Domnul Brătianu ăl admira.

Dnă D. Brătianu а маі пріїмітъ дпкъ leі 3940; леі 6347 прін Георгіе Вълєану, леі 185.

Че с'а Фъктулъ бапії ачестіа? — пріїмітъ де кътъ D. Dim. Brătianu; — дп че с'а дптребіцатъ? — кътъ с'а келтвітъ? — че сокотелі а датъ длоръ деспре ачесте съме? — кътъ а датъ съма de джиселе.

Еатъ фанте каре стрігъ къ indigneare дп контра топополагіи де патріотістъ, че'ші ачі дпсчітъ Білбокет, Роберт, Макаіре, Джаламара ші Бартоло аі поштрі подітіч.

Ші фіндкъ дп артікліялъ ачеста амъ чітатъ фанте, чіфре ші пътіе; — фіндкъ штітъ къ domnialorъ ачі съ ръкніскъ, съ сві-ере, съ дпжкре, съ калотніз, съ архічес къ пороів ка съ'ші версе венініялъ дп контра челоръ че дпдръспескъ а'ї demasca; — съвсірітъ артікліялъ постръ, ка съ штіе de чіпе съ се апче. —

Пантазі Гіка.

Ачестеа ле пъвлікарътъ пътіа пептръка се ведемъ къ че се окунъ франції поштрі де престе Карпаці дп тімпвріле ачестса рапе. —

ІТАЛІА. Трінъ 3. Октомбр. Къ пріозаля къвътърії к. Кавръ кътъ парламентъ:

„Дппрѣтвѣтъ вотатъ de Dv. e deажнсъ пептръ печесітъ-міле de фанъ ші пептръ челе а ле евентвалітълоръ каре пъ'съ преа апроіе.

Дпартъріле Італії ачі контрівітъ фортъ твлігъ, ка съ се респектезе пеіатревенічкне. Өлспрежече алте тіліоне сілескъ а ее апекса ла Піемонтъ. Ліберареа Neapolеl ші а Січіліе се Фъкъ прін воінтарі ші дпнайтъ de тóте прін кътезареа чеа та-пінітбоа а ізотрвлілъ лоръ Duce Гарібалді, (Апласъ ското-тосъ!) —

Ministeriul кріде, къ а Фъктулъ деотвілъ дпкредереі рецеіз, Фъръ ка съ вреа аші аскріе сінгіръ шіе тафеле ачестеа реслатате. Ачеста е політика лві Карлъ Албертъ үрінатъ de doicррежече an. А кътъ е Італіа лівэръ; о сінгіръ ші дхрероісъ еочепціоне не маі фаче Венеція. Пъререа тіаа е, ка съ пъ декірътъ ресбоів Австроіи дп контра допінде үнаніме а Европе.

О дпфікошать коаліціоне не аші провока асвръпто ші амъ контроміте атътъ Італіа кътъ ші пе Франца. Dékъ се ва креа маі дптътъ о Італіа таре, атвні консімілъ дптрещеі Европе не ва фі фаворъторів пептръ ресоловареа къесітіоне Венеціане.

Асеменеа требъе се реопектътъ Рома, каре пъ се піте къчери сінгіръ пътіа къ сабіа; дп контра французілоръ din Roma а пе лвіта, ар фі о пеівнітъ de легатъ ші о петвітътіре. Ministeriul чере дела катеръ реалісареа апексіоне пърділоръ ачелоръ ліберате але Італії, каре воръ вата ачестъ апексіоне. Требъе дпсъ се поменітъ, къ вілі ачі de кътетъ (къ вілі сашъ Гарібалді) а декіара апексареа пътіа дпнъ ліберареа Венеціе ші а Romei; еш дпсъ цілъ плағілъ ачеста de вілъ че фортъ періквілосъ; елъ се басеэъ пе креареа Італії прін революціоне, ші Італіа къ 22 de milіоне локвіторі пътіа аре требъінцъ de революціоне спре а се салва ші тъптві; Гарібалді үтъ, къ революціоне ші копотітвіоне пътіа потъ тарце тъпъ 'п тъпъ үпа къ алта. Съ се лесе пътіа кътъ de пътіа тъпъ революціоне дп Neapolеl ші Січіліа пе вііса еі ші атвні флатвра лві Гарібалді ші чеса а лві Вікторъ Емануелъ с'ар дпнінче ші да жосъ de „Zezală ші попо-рвілъ“ лві Маджіни, де ачea катъ, ка стареа ліквірілоръ de пе аколо съ іеа капетъ Фъръ апъпаре.

О боче стішать дпнайтъа Двостре а ръдикатъ пе'пкредереа лві (Гарібалді) асвръпти; Фіче do ліпсъ, ка Двостре съ въ маніфестаі дпкредереа асвпра раціоне ліквірілоръ теле.

Сперезъ, къ бочеа зілі сінгіръ бърбатъ, ор кътвілъ de тарі ар фі тарітеле лві пептръ патріе, пъ піте атві авторітатеа потестъції статвілъ; ші об'єгъчкне зілі ministrъ e, а пъ чеде претенсіонілоръ челоръ піціпъ леітітіе але зілі бърбатъ, де е ші декоратъ къ лафреа зілі сплendide попвларітъці ші а зілі еа-бій дпвіпгътіре.

Парламентъ съ деісізъ, декъ еш амъ се маі ресльтъ (ка

*) Pedact. Monit. of. фрате къ Чесаръ Боліакъ.

ministrъ) съ ѿ шъ ретрагъ, деісізпна востръ, ор ші кът ва ревші, воіх пріміо къ інітъ ліпіштіть.

Рома, 2. Октомбр п. Се аштепіа, ка din консісторіялъ секретъ се єсь отържреа C. Сале а Папеі, къ дп дппреівръ-ріле de фанъ, къндъ кіаръ ші патріопівлъ C. Петръ е кълкатъ де трапеле cardineze, ва єши din Roma; дпсъ, дпнъ кът двчеле de Грамотѣ телеграфъ ла Парісъ, кіаръ дп дпсчілъ консісторія се формъ о тажорітате de З вотврі, каре пъ се дпвоі ка C. Са се пъръсéскъ Roma. О діфіквітате таре со превепі даръ ші din партеа консісторіялъ папалъ дп фавбреа какоеі дренте. — Наполеонъ пъ се ва стріка къ беосеріка католікъ, пічі ачеста пъ'і ва траце дпнгъ престе үландръ, пептръ къ о тъпъ спаль пе чеса-далтъ. — Дпкъ дп 12. Септембр, къндъ єши таніфесілъ cardineze, ка 50,000 солдатъ съ треакъ дп статвія Папеі, пъпъ а пъ єши респюполъ кардіналъ Антонеллі ла үлтіматвія Capdinei, Кавръ се дпсе дп Nissa ші се дпцелесе ка Napoleonъ дп пер-сонъ decspre тóтъ. Нічі Гарібалді пъ е стрікатъ къ Кавръ, пічі Capdineia къ Папа маі твлатъ de кътъ кътъ ера. Къ тóтъ ачестеа Roma ціне астъзі дптр'вілъ ресфлетъ пе тóтъ Европа дптръ а-штептаре, съ вазъ, кътъ дла въ тъе пе Napoleonъ капвлъ, ка се деслеце ші ачестъ Nodă Gordiană, дпнъ а кърві дпцелéпть дес-легаре үша ла реставрареа відеі політіче а раселоръ romane ăt-сть deckісъ, ші професія тарелъ Вірділі: *Imperium his sine fine dedi.* „Downpіrea леатъ dat'o ачестора Фъръ терmină;“ варъші дебіне ла валбреа са. —

— Дптр'вілъ opdinъ de zi din 4. Октомбр din Ankona дп-штіпцéзъ рецеле Вікторъ Емануелъ пе артать контватантъ, къ елъ іеа спрета командъ; еліверъ пе пріпшілъ de ресбоів decap-таді къ пе Латоріоіеръ къ totâ (каре се ші стръпорть пе ла Сіса акастъ дп Normandia), zikendъ: „a'ші възватъ, къ Dampneze ретвіперéзъ пе ачела, каре сервеште какоеі попорвлі, дар' пъ пе челъ че'ші апасъ пе дпнсчілъ.“ Ноі катъ се фундътъ вілъ реслате італіанъ дптръ ліберате; и опоре пе воръ ажата дптръ ачеста прін колкордіе ші opdine. — Capdinezii трекръ кътъ Neapolе кіетаці ші de Гарібалді, каре ла Касерта ребътъ пе ре-чешті, дптерні, ші prince din ei 2000. Дп 1. Октомбр дп-чепі Гарібалді а бомбарда, Капча, демолі бастионілъ Полембака, ші ла $2\frac{1}{2}$ бре дпнъ amézъ о дпнінче таре пе тóтъ ліnia, дпнъ о бътае кроптъ ші дпнінче реслате рецешті фръ бътві къ totvілъ. —

Дп Трінъ се ашезъ о комісіоне din тембрі, каре се ек-самінеа проектъ de ліеа прівіторія ла апексареа Італії чен-трало ші ассоічіе; Бонкаптіані с'а алесъ de прешедінте ші се цілъ дозъ wedingе, дпнъ каре: „Вотвлъ үпіверсалъ ва деіде апексареа. —

Ла граніца Сабаудіе се факъ кортеле пептръ 40 тії фръпчі.

— Дп Міланъ с'а Фъктулъ кортелъ пептръ 30 тії. Провіантърі къ карвлъ, ші ліферації дпніті.

А зіці! браввръ! Români din Maratvръшь, черквіле сказале Съгатаг, Вішеэ*) ші Сігетъ, каріл дп 45 коміоне факъ о попоръчкне de 53 тії ші 30 de свілете, аші аштерпвтъ Маіес-тъдії Cală ălperatvі о адресъ de твлцітіре ші de adepinzъ пептръ детріпічкніле дп прівіпца літволоворъ офічіале, фіндкъ лі с'а копчесъ, ка літба ротанъ дпкъ съ се апліче дп копчі-вілъ офічіоэкъ къ партітеле; totbodatъ аші тръмісъ ші ла ministe-рілъ de жвстідіе о петіціоне бърбетескъ, ка оші лі се аплачідео фачереа протоколелоръ фундварі дп літба роштпескъ. Ноі пічі пъпъ аким пъ пітврътъ кріде, къ ротанъ Marthoroşenі с'ар лъса дпніаці къ пата de ренегаці, каре лі о аліпіръ впеле жв-рнаде світъ стéтъ, къ еі ар фі къ totvілъ deosebiші de noї чеілалді romani, къ інстітвіспіле, портвілъ ші історія. — Bezi „Idák tan-ja“ Nr. 218, каре дпсъ къ ачестъ штіре ресасе дп deotvілъ конфесіоне. —

*) Вішеэъ ші дп чепере Maratvръшьлъ ші Satzmarvілъ аш фостъ непорочіе а фі впеле ші ла революціоне de світъ Францъ Ракоці, веzi ші дп історія „Budai E'saiás.“ Ped.

Кърсвіле ла бърсъ дп 8. Октомбр п. стаі ашea:

	Val. агст. фр. кр.
Галвіл дп срътешті	6 31
Альсвръ	113 —
Акційле вапкві	755 —
“ кредитълъ	171 50
ălperatvі падіоналъ	75 80
Овігаціїе металіче екі de 5 %	65 —
Дессърчіпареа, овігаціїе Ardealvі	— —
Korona	— —